

УДК 7.01/09.75.03

«ГОЛУБКА» ПАБЛО ПІКАССО ЯК ВТІЛЕННЯ ТЕМИ МИРУ ЗАСОБАМИ МОДЕРНІЗМУ

МИХАЙЛОВА Рада¹, КОРОПЕНКО Маріанна²,
КРОТЕВИЧ Олександр

¹ Київський Національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна

² Дизайн студія ANTON BELINSKIY, Київ, Україна
radami1818@gmail.com

В роботі розглядається історичний та творчий контекст появи найвідомішого антивоєнного твору ХХ ст. «Голубка миру», автором якої є видатний митець-модерніст Пабло Пікассо. Графічний твір став результатом глибокого опрацювання художником теми миру як з ідейної, так і з формально-образної сторони. В результаті аналізу виявлено послідовність та основні етапи роботи над образом: від реалістичної тонованої літографії до площинно-контурної композиції. Аналіз даного твору є цінним досвідом роботи для художників-графіків та дизайнерів.

Ключові слова: графічне мистецтво ХХ ст., тональний та контурний малюнок, знаково-символічне зображення, емблема.

ВСТУП

«Голубка миру» – графічний твір, ідея та реалізація якого належить знаменитому іспанському художнику Пабло Пікассо (1881-1973). Це унікальний приклад мистецької роботи, що набула світового значення як оригінальний витвір, своєрідний проєкт та антивоєнний символ, беззаперечний знак миру в умовах боротьби різних політичних систем. Відомий нині у вигляді численних відтворень – ілюстрацій, векторних зображень, стокових світлин, тривимірних об'єктів, графічний твір «Голубка миру» є зразком творчих новацій, художнього перетворення актуальних політичних та соціальних ідей у мистецькі та дизайнерські форми.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Завданням дослідження є вивчення історії появи та методу створення видатного графічного зразка «Голубка миру» Пабло Пікассо, що є цінним досвідом для представників багатьох творчих професій, зокрема, графіків та дизайнерів.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

«Голубка Пікассо» – один із найбільш відомих антивоєнних графічних творів в історії світової художньої культури, з'явився навесні 1949 р. як емблема Всесвітнього конгресу поборників миру. В його основі – біблійний

сюжет про намагання Ноя знайти землю, щоби пристати до неї, під час Всесвітнього потопу (Буття, 8: 10-11). Саме голуб, який повернувся з оливковою гілкою у дзьобі і приніс Ною добру звістку, став в європейській культурі символом добра і миру. Цю традицію у XX ст. новаторські втілював Пабло Пікассо, зв'язавши біблійну тему з антивоєнними прагненнями світової спільноти після Другої Світової війни.

Перший варіант «Голубки», вибраний поетом Луї Арагоном із робочої теки художника і надрукований на плакаті Конгресу поборників миру, представляв реалістичне зображення сизого голуба на чорному тлі. Пабло Пікассо намалював голубку міланської породи, яку подарував художнику інший митець – Анрі Матісс. Цих птахів Пікассо малював з дитинства, адже голуби завжди жили у його батька, художника Хосе Руїса Броско. Низка світлин зафіксувала митця із голубами, один з них мирно сидить на голові Пікассо. Афіші з голубкою були розвішані по всьому Парижу. У залі Плейель, де проходив Конгрес, збільшене зображення голуба, освітлене прожекторами, підносилося над головами людей, об'єднаних справою захисту миру. У 1950 р. П. Пікассо, багаторазово підтвердивши свій статус борця за майбутнє без війни, був обраний у Всесвітню раду миру – найбільшу організацією антивоєнного руху. У 1950 р. на конгресі у Шеффільді художник проголосив: «Я виступаю за життя проти смерті; я виступаю за мир проти війни» [2]. На цей момент графічний символ руху за мир – «Голубка» – прямо асоціювалася із її автором. Для самого Пікассо вона стала настільки особистим і улюбленим образом, що ім'я Паломы, тобто «голубка», він дав своїй доньці.

З 50-60х рр. XX ст. зображення голубки миру відіграло важливу роль у пацифістській пропаганді. В міжнародній політиці слово «голуб» стало загальноприйнятою назвою-синонімом прибічників згоди і компромісу, мирних рішень виникаючих військових проблем; на відміну від «яструбів» – прибічників радикалізму, крутих м'ячів і «залізної руки».

Літографія з голубкою потрапила на всі континенти світу. Рисунок Пікассо із зображенням голуба був відтворений на поштових марках в Китаї. Наприкінці Корейської війни (1950-1953) на фронті можна було побачити співаючих корейських дівчат, які тримали в руках у 2011 р. близько тисячі палестинських дітей у підніжжя Гори Спокуси, що поблизу Єрихона, утворили фігуру у вигляді голубки як частину проєкту «Peace on Earth» англійського аеро-художника Джона Квінті. Головною ідеєю проєкту було проголошення молитви за мир у музичному супроводі.

«Голубка Пікассо» була удостоєна низки відзнак, першою з яких стала почесна медаль Академії образотворчих мистецтв Філадельфії (США), присуджена митцю ще у 1949 р., одразу після появи твору. За «Голубку» та пацифістську діяльність він був удостоєний також Міжнародної премії миру.

Утім, сам митець, який прагнув надсучасним творчим рішенням для традиційних тем [1], не припиняв роботи над образом. Продовженням роботи стало перетворення малюнку «Голуб миру» на лінійно-контурний, площинний, виразність якого полягала у модерній надлаконічній композиції. Одним із перших новітніх рішень став малюнок, у якому точною «дротовою» лінією Пікассо передав мить, коли голуб складає крила перед приземленням: лапки

птаха вже торкаються землі, проте сам він ще у повітрі, в леті. Передати мить переходу руху у статику, як особливе завдання, ставили перед собою античні скульптори в роботі над творами, що нині належать до шедеврів давньогрецької пластики. Пікассо здійснив аналогічне завдання у графіці. І це йому вдалося.

Будучи новатором-модерністом, Пікассо шукав форму, яка мала відповідати знаку, символу, конструкту, передаючи образно відчуття свободи, щастя, лету. З притаманним йому творчим темпераментом, художник розробив цілу низку варіантів, досягнувши розмаїття рішень (іл.1). Він представив варіант з квіткою, яку голубка несе у дзьобі; варіанти зі світлотінню – в одному випадку акцентуючи пір'я, в іншому – фон; кольоровий кубістичний варіант, де композиція збиралася із фрагментів; драматичний варіант – голуб на купі кинutoї зброї; оптимістично-об'єднавчий варіант – голуб над хороводом із рук та голуб з людським хороводом; зворушливо-сентиментальний варіант із голубиним пташенням; символічний варіант – жінка з голубом в руках; емблематичний, що нині є одним із найзнаменитіших – у вигляді жіночого обличчя у рамці волосся, що переходить у крило та голову птаха.

Пікассо намалював також декілька картин, присвячених даній темі. На одній він зобразив двох голубів з піднятими крилами (Музей Гуггенхайм, Нью-Йорк), на іншій – голубине помешкання, голубник. В музеї Пабло Пікассо в Барселоні є стіна, розмальована різноманітними фресковими зображеннями голубів. П. Пікассо належить також серія творів із кераміки, у якій він експериментував із важливим для нього образом, акцентуючи на ефектах фактури.

Рис.1. Варіанти рішення образу «Голубка миру» Пабло Пікассо впродовж 1949-1951 рр.

Перший твір серії «Голубка миру» – літографія 1949 р. зберігається в колекції музею Tate у Лондоні, її варіанти є в МоМа (Museum of Modern Art, Музей сучасного мистецтва) в Нью-Йорку. Одна «голубка» зберігається в Україні. Вона знаходиться у експозиції Пархомівського музею на Харківщині. Малюнок 1961 р., підписаний рукою П. Пікассо, подарував музею перекладач і письменник киянин Ілля Еренбург. Довгий час він мешкав у Парижі і

товаришував з Пікассо. І. Еренбург передав твір з власної колекції П. Луньову – вчителю історії, шанувальнику мистецтв, який у 1955 р. заснував у селі Пархомівка художній музей з унікальною колекцією в понад 3000 експонатів.

ВИСНОВКИ

Історичним контекстом появи «Голубки Пікассо» стали післявоєнні роки, коли головним соціальним запитом у світі був мир. Активізація боротьби за мир об'єктивно сприяла зверненню П. Пікассо до антивоєнної тематики. Графічний твір «Голубка миру» П. Пікассо пройшов три етапи свого розвитку, перший з яких ознаменувала поява літографії з реалістичним зображенням голуба, побудована на техніці тонального рисунку (1949), наступний – переосмислення твору у модерністських формах лінійно-контурного площинного рисунку (початок 50-х рр. XX ст.), заключний – надання малюнку знаково-символічного та емблематичного змісту (середина 50-х рр.). Цей аналіз дозволяє глибше зрозуміти творчу лабораторію видатного майстра.

ЛІТЕРАТУРА

1. Михайлова Р., Коропенко М. «Герніка» Пабло Пікассо як втілення теми війни засобами модернізму. *Актуальні проблеми сучасного дизайну*: у 2 томах. Київ, КНУТД, 2023. Т.1. С.88-92
2. Що символізує «голубка миру» Пабло Пікассо. URL : <https://vogue.ua/ru/article/culture/art/shcho-simvolizuye-golubka-pablo-pikasso-48538.html>

MYRHAILOVA R., KOROPENKO M., KROTEVICH O.

«DOVE» BY PABLO PICASSO AS THE EMBODIMENT OF THE THEME OF PEACE BY MEANS OF MODERNISM

The work examines the historical and creative context of the appearance of the most famous anti-war work of the 20th century. "Dove of Peace", the author of which is the outstanding modernist artist Pablo Picasso. The graphic work was the result of the artist's in-depth study of the theme of peace from both an ideological and a formal-executive point of view. As a result of the analysis, the sequence and main stages of work on the image were revealed: from realistic toned lithography to plane-contour composition. Analysis of this work is a valuable work experience for graphic artists and designers.

Key words: *graphic art of the 20th century, tonal and contour drawing, sign-symbolic image, emblem.*